

УДК 1:159

Ярина Галяра

ДУАЛЬНІСТЬ РЕЛІГІЙНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

З'ясовано, що невід'ємним атрибутом релігійного феномена виступає ідентичність. Проаналізовано поняття релігійної ідентичності, в основі якої лежить конфігурація “Інший” – “Бог”.

Ключові слова: релігійна ідентичність, “Інший”, Бог, самотність.

Galyara Y. The duality of religious identity.

It is found out that obligatory attribute of the religious phenomenon is identity. It is analyzed the term of religious identity, in the basis of which configuration “Another one” – “God” lies.

Key words: religious identity, Another one, God.

Галяра Я. Дуальность религиозной идентичности.

Установлено, что неотъемлемой частью религиозного феномена есть идентичность. Проанализировано понятие религиозной идентичности, в основании которого лежит конфигурация “Другой” – “Бог”.

Ключевые слова: религиозная идентичность, “Другой”, Бог, самость.

Духовність, релігійність, ментальність – феномени, які пов'язані з окремим суспільством і кожним його представником. Але своєрідна комбінація тих чи інших духовно-релігійних проявів національного менталітету є специфічним уособленням знаної історії становлення і еволюції цього етносу, а отже, підтвердженням національної самотності і фактичним доказом місця і ролі окремої нації в історії людської цивілізації.

В основі релігійної ідентичності лежить особлива специфічна конфігурація “Іншого”. Протягом усієї історії людства вагомим “Іншим” виступає трансцендентний, сакральний абсолют. Особливою символічною конфігурацією “Іншого”, що формує релігійну ідентичність, виступає – поняття “Бог”. Ідея

Бога виникає як комунікативна система, що задає трансцендентальний і суспільний вектори розвитку релігійної ідентичності. Комунікативна значимість останньої дозволяє пов'язати разом різні природні, суспільні, явища й людину, яка, відчуваючи себе божественним творінням, однозначно поєднується з іншими його творіннями і водночас намагається розчленувати нав'язану їй єдність, виокремлюючи себе як головну в системі творінь. Отже, ідея Бога, як "Іншого", актуалізує глибинні особливості ставлення особи: до самої себе, до інших людей, природи, світобудови тощо. Відтворення й відображення вищеназваних особливостей актуалізує розгортання релігійної ідентичності у двох напрямках: *трансцендентному* (вертикальний зріз релігійної ідентичності, комунікативною особливістю є відносини "Я"–"Бог" на рівні індивідуальному та "Ми"–"Бог" на рівні груповому), *суспільному* (горизонтальний зріз релігійної ідентичності задається комунікативним аспектом "Я" і "Ми", як представники однієї релігійної конфесії, та "Вони", як представники іншої). Трансцендентний напрям розгортання релігійної ідентичності є менш конфліктогенним, ніж суспільний. Адже перший формує взаємини між символічним конструйованим "Іншим" та особою або групою на рівні співвіднесеності (тожсамості). Другий, навпаки, акцентує увагу на суспільному протиставленні. Цікавим прикладом є стосунки між християнами і мусульманами в сучасному світі. В основному непорозуміння виникають на рівні суспільного сприйняття тих чи інших моделей розвитку, сприйняття ритуалів, норм і приписів. Однак на рівні відносин до єдиного абсолюту як християни, так і мусульмани виявляють специфічне "аврамічне" порозуміння й толерантність.

Отже, виходячи з вищенаведеного матеріалу, можна зробити низку узагальнюючих зауважень. По-перше, релігійний чинник у сучасному суспільному бутті займає вагоме місце, виступаючи як вагоме "Інше", що визначає становище індивіда й групи в багатьох дискурсах. По-друге, невід'ємним атрибутом релігійного феномена виступає ідентичність, яка вписує віросповідну систему в загальну суспільну цілісність, виявляючи місце тієї чи іншої релігії в системі конфесійного поля. По-третє,

поєднання ідентичності й релігії актуалізує появу нового суспільного явища – релігійної ідентичності.

Релігійний феномен й сфера його розгортання мають свої специфічні особливості, на основі цього є всі підстави стверджувати, що релігійна ідентичність також відрізняється від інших різновидів родового поняття ідентичності. Відмінності полягають у тому, що релігійна ідентичність дуальна за своєю природою. Вона містить у собі як природно-біологічні, так і соціальні основи. Цей момент зумовлює сакральну постійність індивіда й групи щодо релігійного феномена. Кожний з видів ідентичностей має свій зміст, який зумовлюється символічною конфігурацією “Іншого” як основи ідентичності. Крім соціальних чинників, пов’язаних із процесом виробництва, релігійну ідентичність детермінують ще й психологічні фактори, засновані на ставленні особи й групи до “Іншого”. На основі проаналізованого матеріалу можна стверджувати, що буття Бога як “Іншого” й ідентичність особи або групи актуалізуються зумовленими взаємовпливами. Пріоритетними перспективами досліджень у цьому напрямі є вивчення феномена релігійної ідентичності в країнах з багатовекторною релігійною політикою.